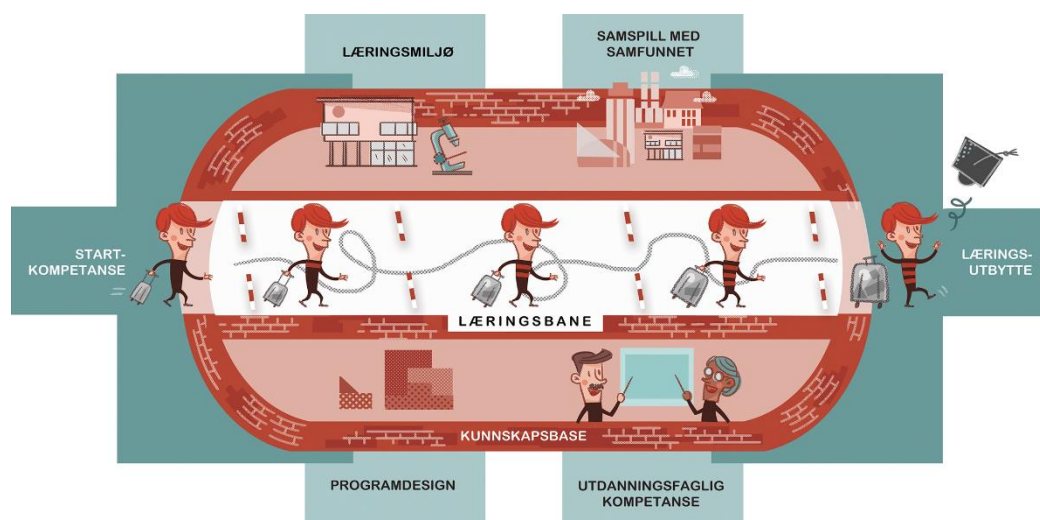

Kvalitetsområder for fagskoleutdanning

Versjon 13. september 2017

Innhold

Kunnskapsbase	3
Læringsbane	4
Startkompetanse	5
Læringsutbytte.....	5
Utdanningsfaglig kompetanse	6
Samspill med arbeids- og samfunnsliv.....	7
Læringsmiljø	8
Utdanningsdesign og -ledelse.....	9

Innledning

I dette dokumentet beskrives NOKUTs tilnærming og målsetninger for arbeidet med kvalitet i fagskoleutdanning, med et særlig blikk på det studienære kvalitetsarbeidet ved fagskolenes utdanninger. Dokumentet er ment som en plattform for NOKUTs kommunikasjon med institusjonene og samfunnet om utdanningskvalitet og kvalitetsutfordringer. For å kunne kommunisere er det nødvendig å bryte ned det abstrakte begrepet «utdanningskvalitet» i mer konkrete størrelser. NOKUT har valgt å gjøre dette gjennom å beskrive ulike kvalitetsområder for et studieprogram. Disse kvalitetsområdene vil være grunnlag for NOKUTs vurderinger og oppsummeringer av tilstanden for utdanningskvalitet i sektoren, og man vil bl.a. kunne gjenkjenne dem i NOKUTs tilsyn, evalueringer, undersøkelser og indikatorutvikling.

NOKUTs utgangspunkt for alt arbeid med å sikre og utvikle kvalitet i høyere yrkesfaglig utdanning er at studentene i løpet av avtalt tid skal få et læringsutbytte som holder høyt faglig nivå, og som samtidig er relevant for et yrkesliv preget av livslang læring. Resultatet av læringsprosessen vil som regel avhenge vesentlig mer av studentenes evner, motivasjon og innsats enn av fagskolen. Når man vurderer utdanningskvaliteten ved en institusjon, holder det følgelig ikke å bare se på sluttresultatet. I vurderinger av utdanningskvalitet legger NOKUT derfor vel så mye vekt på hvordan lærestedene legger til rette for studentenes læring og motiverer til innsats som på selve læringsutbyttet.

En god fagskoleutdanning er satt sammen og blir gjennomført slik at studentene får gode muligheter til å oppnå et høyt læringsutbytte innen rimelig tid, og slik at utdanningen dekker arbeids- og samfunnslivets kompetansebehov både på kort og på lang sikt. I tillegg bidrar utdanningen til å gi studenten dannelse.¹

Fagskoleutdanning er ikke forpliktet til å etterkomme bestemmelsene i Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG). NOKUT mener imidlertid at også fagskolene skal tilby en tilsvarende kvalitet, og at disse standardene og retningslinjene derfor er relevante for fagskolene. Et av punktene i ESG handler spesielt om tilrettelegging for studentens læringsprosess:

Institutions should ensure that the programmes are delivered in a way that encourages students to take an active role in creating the learning process, and that the assessment of students reflects this approach.²

NOKUT har på denne bakgrunn en studentsentrert tilnærming til utdanningskvalitet, og en bred forståelse av prosessene som leder frem mot oppnådd læringsutbytte. Nedenfor beskrives disse prosessene og nødvendige innsatsfaktorer som kvalitetsområder. NOKUT fokuserer på følgende kvalitetsområder som alle må ses i sammenheng med hverandre:

- kunnskapsbase
- læringsbane(r)
- startkompetanse
- læringsutbytte
- utdanningsfaglig kompetanse
- samspill med arbeidsliv og samfunn
- læringsmiljø
- utdanningsdesign og -ledelse

Kvalitetsområdene kan presenteres gjennom ulike strukturer, og det er mulig å la kvalitetsområdene bli presentert i ulik rekkefølge, avhengig av hvilken spesifikk sammenheng de presenteres i.

Beskrivelsen av kvalitetsområdene er strukturert etter følgende tankegang:

- Først presenteres forutsetningen for at utdanningen i det hele tatt kan finne sted, nemlig at studentene blir del av et fagmiljø hvor de sammen kan utvikle faglig kunnskap, ferdigheter og kompetanse av høy kvalitet.

¹ Dannelsesutvalget, 2009, definerte dannelse som: «Evnen til å bidra til at studenten ser seg selv som et medlem av et større fellesskap, lokalt, nasjonalt og globalt, og erkjennelsen av at ens egne krefter og talenter står i tjeneste for et større, felles gode» Se Dannelsesutvalget, 2009, s. 10, pkt.8, og en nippunktliste over det som kjennetegner dannelse: <http://www.uib.no/filearchive/innstilling-dannelsesutvalget.pdf>

² ENQA, *Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG)*, Brussel 2015: http://www.enqa.eu/wp-content/uploads/2015/11/ESG_2015.pdf

- Deretter beskrives prosessene fra opptaksfasen, gjennom læringsbanene der kunnskap skapes og erverves, og frem til oppnådd læringsutbytte.
- Den tredje gruppen av kvalitetsområder omhandler faktorer som er avgjørende for at studenten oppnår læringsutbyttet. Dette samles til slutt opp i det kvalitetsområdet som tenkes å holde alt sammen, nemlig arbeidet med utdanningsdesign. For å lykkes er god utdanningsledelse og tett tilknytning til arbeids- og samfunnsliv viktig.

Kunnskapsbase

All fagskoleutdanning skal være av høy kvalitet og gi kompetanse som kan tas i bruk i arbeidslivet uten ytterligere generelle opplæringstiltak. Med *kunnskapsbase* mener vi selve kunnskapsfundamentet for utdanningen. Med kunnskapsbase mener vi selve kunnskapsgrunnlaget til faget som kontinuerlig vil være i endring som følge av utviklingen som skjer i faget. Kunnskapsbasen vil også utvikle seg i møte med alle kvalitetsområdene, og oppdateres i kontakt med nasjonale og internasjonale fag- og kompetansmiljøer.

Fagskolene har som én av sine oppgaver å skape velfungerende fagmiljø der ansatte og studenter sammen vedlikeholder og videreutvikler en relevant kunnskapsbase. Kunnskapsbasen i fagskoleutdanning er erfaringsbasert og praksisnær, noe som fordrer nært samarbeid med yrkesfeltet. Et fagmiljø må også kunne forholde seg til – og anvende – utviklings- og forskningsresultater med annen kunnskap på fagfeltet og være i stand til å bringe frem ny kunnskap, utvikling av arbeidsmetoder og god praksis innenfor yrket.

Et fagmiljø som setter studenten i fokus, vil innrullere studentene i en levende kultur for læring som har fokus på det fremste i fagets utvikling, kunnskapsgrunnlag, tenkemåte og metode. For fagskolene er det særlig viktig å være i kontakt med utvikling og forskning som foregår i arbeidslivet de retter seg mot, men også den utvikling som foregår på universiteter og høyskoler. Faglig innovasjon og kritisk refleksjon er også kjennetegn på fagmiljøer av høy kvalitet. En god kunnskapsbase gir endringskompetanse og innovative ferdigheter. Faglig sikret praksisopphold, og eventuell utveksling, kan tilføre studentene en bredere faglig tilnærming, økt spesialisering og et rikere tilfang av perspektiver. Et robust fagmiljø med en tilstrekkelig størrelse vil kunne gi studentene tilgang til ulike deler av fagets kunnskapsbase, og de ulike metoder og perspektiver som er i bruk.

Et godt fagmiljø holder seg oppdatert på ny viten i faget, og kunnskap om undervisning og læring, og initierer også selv utvikling av blant annet undervisnings- og vurderingsmetoder tilpasset fagets egenart og utvikling.

Som del av et velfungerende fagmiljø, møter studentene et oppdatert fagstoff og det fremste av undervisnings- og vurderingsmetoder innenfor fagområdet de studerer. Studentene føres inn i hvordan faget har utviklet seg, hvordan faget står i dialog med kompetansebehov i arbeids- og samfunnsliv, og hvordan faget står i dialog med andre fag. Studenten får god innsikt i hvordan ny kunnskap etableres, og blir del av utviklingen av fagets kunnskapsbase i vekselvirkningen mellom fagskole og arbeidsliv. Slik legges grunnlaget for faglig nyskaping.

For å utvikle en god kunnskapsbase er det viktig at:

- oppdatert kunnskap utvikles og kontinuerlig videreutvikles i samarbeid med yrkesfeltet

- fagmiljøene kontinuerlig vedlikeholder og videreutvikler fagskolens kunnskapsgrunnlag, i takt med det siste innen arbeidsmetoder, god praksis, utviklings- og forskningsarbeid nasjonalt og internasjonalt
- fagmiljøene holder seg oppdatert på ny kunnskap om undervisning og læring, og selv initierer utviklingsarbeid
- studentene aktivt inkluderes i fagskolens kunnskapsutvikling og kulturer for læring

Læringsbane

NOKUT kaller hele studentens liv på en fagskole, fra opptak til mottatt vitnemål, for studentens *læringsbane*. En vellykket læringsbane tjener på samspill med andre, og den enkelte students *læringsbane* er summen av deltakelse i alle disse fellesskapene. Gode læringsbaner kjennetegnes av at studentene har bevissthet rundt egen læring, og utvikler en sunn læringsstrategi.

Med dette begrepet rettes fokuset mot den som lærer, og studentens egenaktivitet er helt avgjørende for læring³. Fagskolens ansvar er å tilrettelegge for læring gjennom å skape en faglig kunnskapskultur og et sosialt læringsfellesskap. Når det gjelder studentenes læringsstrategier kan det variere fra person til person hvilke tiltak som er mest effektive, og undervisningsformene bør derfor være varierte. I løpet av et studium blir studentene aktive deltagere i et inkluderende fagmiljø, og tilegner seg kunnskap i samspill med fagansatte, støttetjenester, arbeidslivet, fag- og yrkesorganisasjoner, og samfunnet for øvrig. I dette læringsfellesskapet får studentene økt kunnskap, erfaring og dannelse.

Fagskolen legger gjennom sine studieplaner en plan for studentenes læring, og ved studiestart begynner prosessen med å integrere studentene i en faglig kunnskapskultur og et lærende fellesskap. Studenten lærer å beherske begreper og tilegner seg verktøy, metoder og teknikker for å møte faglige utfordringer på en god måte. I tillegg blir studenten gjennom sin læringsbane eksponert for faglige og holdningsmessige utfordringer som bidrar til studentenes dannelse både faglig og menneskelig. I tillegg til å delta i læringsaktiviteter som de fagansatte tilrettelegger for, deltar studenten på mange andre arenaer som utgjør en viktig del av læringsprosessen, som for eksempel prosjektarbeid, praksisopphold, kollokviegrupper og studentpolitiske organisasjoner.

En helt sentral forutsetning for gode læringsbaner, er at studentene er motiverte og dedikerte, og at de legger tilstrekkelig arbeidsinnsats inn i studiet. Studentene i fagskoleutdanning er ofte voksne med flere års arbeidserfaring fra det relevante yrkesfeltet. Gode undervisere bruker denne erfaringen aktivt i undervisningen, motiverer og involverer studentene, og stiller krav og forventninger til arbeidsinnsats. Studentenes innsats møtes med en god kultur for tilbakemeldinger og individuell oppfølging fra de faglig ansatte.

Praksis i, og prosjekter i samarbeid med, arbeidslivet kan være et godt virkemiddel for å utfordre studenten til å opparbeide mer selvstendighet og bli kjent med nye perspektiver, praksiser og læringsarenaer – hvilket igjen stimulerer den enkeltes students læringsbane og dannelse.

Gode læringsbaner

- skapes i samspill mellom studenter, fagansatte, støttetjenester, arbeidslivet, fag- og yrkesorganisasjoner og samfunnet for øvrig
- forutsetter samspill mellom fagskolen og de(t) relevante yrkesfelt

³ Raaheim, 2012

- gjør studenten bevisst på egen læring slik at de utvikler gode læringsstrategier
- har et inkluderende og motiverende læringsmiljø og en velfungerende tilbakemeldingskultur

Startkompetanse

Den forkunnskapen og de andre forutsetningene som for eksempel motivasjon, arbeidspraksis, erfaringer og evner studenten har med seg ved studiestart, omtaler vi som studentens *startkompetanse*. Dette dreier seg ikke bare om nivået på kompetansen studenten har med seg ved oppstart til fagskoleutdanning. Det handler også om hvorvidt kompetansen er tilpasset den aktuelle utdanningen, om utdanningen i tilstrekkelig grad bygger videre på den relevante utdanningen på NKR-nivå 4, og om studentens motivasjon for å søke/ta utdanningen.

Tidligere kompetanse og erfaringer er viktig for ny læring. Et godt studieprogram hjelper studentene til å relatere ny kunnskap til den kunnskap de allerede har ervervet. Studentens startkompetanse er av stor betydning på alle utdanningsnivåer, og det er viktig med et godt samarbeid mellom de ulike nivåene for å gi studenten et best mulig utgangspunkt for sin læringsbane.

Når en student søker en utdanning, er det en rekke faktorer som spiller inn, som for eksempel arbeidsgivers kompetansebehov, egne interesseområder, kvaliteten på egne forkunnskaper, samfunnstrender, geografi, situasjonen i arbeidsmarkedet, utdanningens omdømme osv. Fagskolen bør derfor være opptatt av å rekruttere studenter med riktig startkompetanse og høy motivasjon for det aktuelle studiet og som sikrer mangfold (i studentmassen).

Et annet forhold som er viktig for en vellykket studiestart, er at det finnes gode rutiner for informasjon og opptak i forkant av oppstart, og at mottaket av studentene fokuserer på både sosiale og faglige sider. Gjennom en god *studiestart* som gir studenten motivasjon, gode læringsstrategier og avklarer faglige forventninger, sikres en god start på læringsbanen. Et godt fagmiljø har helt fra første dag fokus på å innrullere studentene i fagets kunnskapskultur og tar hensyn til at studentene møter med ulike forutsetninger og bakgrunn for å ta fatt på studiene. De er bevisste på hvilken startkompetanse studentene som har fått opptak besitter, og legger opp utdanningen utfra dette. For fagskolene er det særlig viktig å sette opptakskrav som gjør at studenter med fag- og svennebrev kommer inn i en utdanning som gir studentene mulighet til å bygge høy kompetanse med fagkompetansen fra videregående nivå som grunnmur.

En best mulig start på læringsbanen kjennetegnes av

- rekrutterings- og opptaksprosedyrer som tiltrekker studenter med ønsket startkompetanse
- oppdatert og relevant informasjon om utdanningen både til potensielle søkere og nye studenter
- fokus på den gode studiestarten som begynnelsen på studentens personlige læringsbane
- fokus på videreutvikling av studentenes evne til å lære og til å etablere gode læringsstrategier

Læringsutbytte

Alle områdene i modellen for studienært kvalitetsarbeid bidrar på ulikt vis til at studenten (minst) oppnår det forventede læringsutbyttet.

Det er en målsetning både internasjonalt og nasjonalt å sikre at studenten oppnår et godt læringsutbytte, og at læringsutbyttebeskrivelsene gir et godt bilde av hvilken kompetanse studenten tar

med seg ut i arbeidslivet. For å stimulere til at studenten oppnår forventet læringsutbytte, vil et velfungerende studieprogram ha undervisnings- og lærings- og vurderingsformer (formative) som er de beste for å oppnå det ønskede læringsutbyttet, og summative vurderingsformer som måler om studenten har oppnådd det fastsatte læringsutbyttet. Et bevisst forhold til utdanningens læringsutbytte kan dermed bidra til å sikre et kontinuerlig fokus på å tilby en best mulig utdanning.

Læringsutbyttebeskrivelsene må gi et godt bilde av den kompetansen man ønsker studenten skal sitte igjen med etter endt utdanning. Gode læringsutbyttebeskrivelser er lett gjenkjennelige for studenter, arbeids- og samfunnslivet og utdanningsinstitusjoner i inn- og utland. Læringsutbyttebeskrivelser er utformet i utdanningens fagmiljø, i dialog med arbeids- og samfunnsliv og tidligere studenter, for å sikre relevans og forståelse for beskrivelsene utenfor fagskolen. For å lykkes i å etablere gode læringsutbyttebeskrivelser, er ledelsesforankring kombinert med et klart eierskap i fagmiljøene essensielt.

Et bevisst arbeid med læringsutbytte innebærer å

- ha fokus på alle områder i det studienære kvalitetsarbeidet og se disse i sammenheng
- utvikle gode læringsutbyttebeskrivelser i samspill med samfunns- og arbeidsliv, og sikre at beskrivelsene er relevante i en internasjonal kontekst
- forankre utvikling av læringsutbyttebeskrivelser i fagmiljøene
- ha undervisnings-, lærings- og vurderingsformer som bidrar til at studentene oppnår fastsatt læringsutbytte
- bruke vurderingsformer som kan måle hvorvidt studenten har oppnådd læringsutbyttet

Utdanningsfaglig kompetanse

Organisering av undervisning og læringsaktiviteter har betydning for hvordan studentene lærer. Kvalitetsbegrepet bør derfor koples sterkere til studentenes læring og de betingelser som støtter opp under dette, som hvordan utdanninger designes, og hvordan det undervises og vurderes.⁴

Å tilrettelegge for andres læring er en krevende oppgave som krever god faglig og didaktisk kompetanse, og som forutsetter god utdanningsledelse. I tillegg til pedagogikk og didaktikk omhandler utdanningsfaglig kompetanse evnen til å tilrettelegge et kunnskapsområde på riktig nivå og med relevant profil inn i en utdanning. Ansatte i fagskolen må ha en utdanningsfaglig basiskompetanse tilpasset den kunnskapsbasen som studentene skal innrulleres i. Basiskompetansen tjener som et utgangspunkt for videre utvikling og eventuell merittering, og faglige ledere på ulike nivåer har et spesielt ansvar for å ivareta systematisk utvikling på dette området.

En viktig kvalitetsfaktor for studentenes læring er at de opplever god undervisning. Undervisningen er den viktigste kontakten mellom studenten og faget, og spiller derfor en rolle for den enkelte students faglige motivasjon. I sentrum for god undervisning står ofte «den gode læreren/veilederen». En god lærer er i stand til å motivere og inspirere til læring gjennom tett interaksjon og samlæring med studenter. Læreren er avhengig av kollegaveiledning og et fellesskap for å evaluere og diskutere utdanning.

⁴ Crina Damsa m. fl., *Quality in Norwegian Higher Education - A review of research on aspects affecting student learning*, NIFU Report 24/2015, Oslo 2015, 14.

I fagmiljøer som har prioritert utdanning, deltar hele fagmiljøet, inklusive studenter, i drøftingen av hvordan god læring i faget skjer, hvordan fagmiljøet kan ta i bruk egnede undervisnings- og vurderingsformer og hvordan utdanningene får en helhetlig utforming. Et godt fungerende fagmiljø driver også utviklingsarbeid på undervisning og læring. Samspill med andre miljøer i inn- og/eller utland er her opplagt nødvendig, det samme er videreutvikling av digital kompetanse for studenter, fagansatte og støttetjenestene. Høy kvalitet krever utforskende, utviklingslignende og praksisnære aktiviteter⁵. Samspill mellom studenter og fagansatte når det gjelder valg av undervisnings- og læringsformer, kan bidra til at studentene føler eierskap til sin læringsbane.

Med god utdanningsfaglig kompetanse kan en underviser

- tilrettelegge på riktig nivå og med relevant profil et kunnskapsområde inn i en utdanning
- stimulere til læring og faglig motivasjon gjennom interaksjon og samlæring mellom lærer og studenter
- benytte egnede undervisnings- og vurderingsformer der studentenes læring står i sentrum,
- omsette kunnskap om undervisning og læring til et godt læringsmiljø og gode studieplaner

Samspill med arbeids- og samfunnsliv

Fagskoleutdanninger skal være relevante for arbeids- og samfunnsliv. At utdanningene skal være relevante betyr at kompetansen utdanningene gir skal være i tråd med det yrkeslivet og samfunnet etterspør i dag og i fremtiden, og at utdanningenes innhold er satt sammen slik at studenten får det læringsutbyttet som er viktig for fremtidig deltakelse i arbeidslivet. Det er derfor en forutsetning at fagskolen har et tett samarbeid med arbeidslivet, som blant annet påvirker kunnskapsbasen for utdanning. Arbeids- og samfunnsliv kan på sin side få kunnskap om oppdatert nasjonal og internasjonal utvikling fra relevante fagområder – formidlet gjennom fagskolen, undervisere og studenter – som stimulerer til utvikling og innovasjon.

Egnede fora for å øke samhandlingen med arbeidslivet vil kunne høyne kvaliteten, relevansen og fleksibiliteten i utdanningene. Gode fora er sammensatt og organisert på en måte som gir dem direkte påvirkning både på utvikling av innhold og på porteføljesammensetning⁶.

En mer aktiv bruk av tilbakemeldinger fra tidligere studenter, vil være nyttig i utarbeidelsen av utdanninger.

Ulike utdanninger vil ha forskjellige utfordringer og behov knyttet til kontakt med arbeids- og samfunnsliv. Det vil være en faglig vurdering hvordan samspill med arbeids- og samfunnsliv kan bidra til økt kvalitet i utdanningen. Samarbeid og samspill for å gi økt relevans til utdanningen kan for eksempel skje gjennom målrettet bruk av forelesere fra arbeids- og samfunnsliv, gjennom utplassering i arbeidslivet og kvalitetssikrede praksisopphold, gjennom særskilte fagkomponenter som tar for seg temaer i yrkeslivet, eller gjennom fordypningsoppgaver som skrives i samarbeid med arbeidslivet. Gjennom utdanningens kontakt med arbeids- og samfunnsliv får studenten et bevisst forhold til hvordan ervervet kunnskap, ferdigheter og kompetanse kan benyttes i arbeidslivet, og kan dele erfaringer fra egen læringsbane med arbeids- og samfunnsliv.

Et godt samspill med arbeids- og samfunnsliv kjennetegnes av

⁵ Crina Damsa m. fl., *Quality in Norwegian Higher Education - A review of research on aspects affecting student learning*, NIFU Report 24/2015, Oslo 2015, 41-42.

⁶ Se for eksempel Jon Haakstad og Kim Kantardjiev *Arbeidslivsrelevans i høyere utdanning*, Oslo 2015.

- systematisk samarbeid med arbeidslivet om utvikling, kvalitetssikring og gjennomføring av utdanningene
- fora for kontakt med arbeids- og samfunnslivet på et hensiktsmessig nivå
- systematisk arbeid for å sikre at både de enkelte utdanningene og utdanningsporteføljen som helhet er relevante for arbeids- og samfunnsliv i dag og i fremtiden
- aktiv bruk av tilbakemeldinger fra tidligere studenter i utarbeidelsen av nye utdanninger
- tilrettelegging for at studentene lærer i samspill med arbeids- og samfunnsliv (og vice versa)

Læringsmiljø

Et læringsmiljø er summen av alle de forhold som virker inn på studentenes muligheter til å tilegne seg kunnskap, og som er av betydning for studentenes fysiske og psykiske helse.

I et helhetlig læringsmiljø inngår fysiske, organisatoriske og psykososiale forhold. Med læringsmiljø mener NOKUT, i tillegg til hvordan disse faktorene virker inn på studentens velferd, hvordan fagskolene legger til rette for god læring, studentinvolvering (engagement), studentdemokrati og studentenes eierskap til læring.

Resultater fra ulike evalueringer som Studiebarometeret og lokale studentundersøkelser vil gi nyttig informasjon i arbeidet for å utvikle læringsmiljøet.

Undervisningen er det første og viktigste møtestedet mellom studentene, og legger derfor grunnlaget for det psykososiale læringsmiljøet. Faglig-sosial integrering er en viktig forutsetning for trivsel og gjennomføring, og handler om kontakten studenter imellom og studentenes kontakt med lærere og fagmiljøet. Utdanningene skal legge til rette for lærende fellesskap/læringsmiljø hvor studentaktivitet og samarbeid studenter imellom skaper en god læringskultur. Fagskolen må skape møteplasser og arenaer for mestring av faget, og tilrettelegge for at studentene kan bruke hverandre i læringen, gjennom sosial støtte, kollokviegrupper, diskusjoner og tilbakemeldinger. Dette er særlig viktig i nettbaserte utdanninger.

De fysiske omgivelsene har stor betydning for læring, samhandling og trivsel. Et godt læringsmiljø innebærer praktisk tilrettelegging for, og opplæring i, bruk av andre undervisnings- og vurderingsformer enn kun tradisjonell klasseromsundervisning. Lokaler og utstyr kan i seg selv være med på å forme innholdet i og gjennomføringen av utdanningen, og bidra til en læringsbane som i større grad ligner den arbeidssituasjon studentene møter i yrkeslivet. Det er avgjørende at fagskolen har det utstyr som kreves for at studentene kan oppnå læringsutbyttet.

Et godt læringsmiljø kjennetegnes av

- at kunnskapen fra utviklingsarbeid om undervisning og læring anvendes
- tilgang til arenaer der studentene kan møtes og samhandle både faglig og sosialt
- studentinvolvering og gode strukturer for studentdemokrati for å øke studentenes eierskap til læring
- kontinuerlig forbedring av fysiske, psykososiale og organisatoriske forhold

Utdanningsdesign og -ledelse

Et godt utdanningsdesign holder sammen mange av de faktorene som bidrar til å legge til rette for god læring og for at studentene oppnår et kvalitativt godt læringsutbytte.

Å designe et studieprogram er en kompleks aktivitet som krever god ledelse, og som skjer i samspill mellom programledelse, fagansatte, studenter, støttetjenester, arbeidslivet, fag- og yrkesorganisasjoner, og samfunnet for øvrig. For å lykkes er det viktig med definerte roller og tydelig ansvarsfordeling, og et godt fundament i pedagogiske og fagdidaktiske problemstillinger. I tillegg må man ta hensyn til hva rammene rundt gir av føringer, som for eksempel økonomi, personalressurser, lover og forskrifter.

Et godt utdanningsdesign kjennetegnes av gode og relevante læringsutbyttebeskrivelser som er på riktig nivå i Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring og tilpasset fagets egenart. Det er et godt samsvar mellom utdanningens læringsutbyttebeskrivelser, læringsaktiviteter, undervisnings- og vurderingsformer, jamfør ESGs nye punkt om studentsentrert læring (se innledning), og det er tilrettelagt for et læringsmiljø som stimulerer studentene til å være aktive i sin egen læringsprosess.

Ledelse og design av utdanninger er en arena der studenter, fagansatte, støttetjenester, arbeidslivet, fag- og yrkesorganisasjoner, og samfunnet for øvrig kan diskutere fag og faglig utvikling.

Studieplaner skal blant annet angi når og hvordan eventuell praksis skal skje, og med hvilke samarbeidsinstitusjoner. Et bevisst utformet utdanningsdesign tar også høyde for hvordan tidligere ervervet kompetanse kan innpasses.

En godt organisert utdanning vil bidra til å øke studentenes læringsutbytte og sikre en tettere kobling mellom arbeidsliv og utdanning, i tillegg til å bidra til en mer effektiv administrasjon. Et bevisst utformet programdesign tar også høyde for hvordan innpassing av tidligere studier, samt studiepoeng fra utveksling, kan innpasses.

Et godt utdanningsdesign sikrer dessuten at utdanningen holder hva den lover, inkludert at det er innrettet slik at studentene kan oppnå det fastsatte læringsutbyttet. Periodisk evaluering av utdanningen bidrar til regelmessige forbedringer og andre faktorer som påvirker studentenes læringsbane. Slike evalueringer er med på å sikre at utdanningen og studentenes læringsutbytte svarer til studentens og arbeids- og samfunnslivets behov i dag og i fremtiden.

Et godt utdanningsdesign

- har en god indre sammenheng med samsvar mellom læringsutbyttebeskrivelser og læringsaktiviteter, undervisnings og vurderingsformer, og er innrettet slik at studentene kan oppnå det fastsatte læringsutbyttet
- evalueres jevnlig, og resultatene anvendes til kontinuerlig forbedring
- sikrer at læringsutbyttebeskrivelsene er relevante for arbeids- og samfunnsliv